

O VIZIUNE DESPRE DEZVOLTAREA COMPETENȚEI INTERCULTURALE (LA ORELE DE LIMBA ENGLEZĂ)

A VISION ON THE DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMPETENCE
AT THE LESSONS OF ENGLISH

Micaela ȚAULEAN,
doctorandă, lector universitar,
Universitatea de Stat *Alecu Russo*, Bălți

Intercultural competence is a way of ensuring that the methods used to reach a pre-determined set of goals are effective and operate within good practice guidelines. Scheitza has assembled various "ingredients" of intercultural competence from various sources. These are categorized under the personal attributes of attitude, knowledge, communication, self-confidence and social relationships. These components of individual intercultural competence can be developed at the English lessons. People with diverse cultural background need it to deal with one another in our everyday life.

Actualmente, societatea noastră se caracterizează printr-un viu interes pentru studierea limbilor străine. De aici și importanța lecțiilor de limbă engleză pentru dezvoltarea personalității, formarea pregătirii ei pentru cooperarea și colaborarea internațională și interculturală. Într-o lume în care cultura cunoaște un avânt prodigios, aptitudinea de a comunica, de a se exprima într-o limbă străină devine, mai mult ca niciodată, primordială. Mai ales în timpul de azi, când Republica Moldova tinde să intre în Uniunea Europeană, **cunoașterea limbilor străine** este foarte actuală.

Promovând un sondaj cu elevii claselor a II-a din mun. Bălți, am primit diferite răspunsuri la întrebarea „**De ce doriți să**

învățați limba engleză?”. Răspunsurile elevilor în marea majoritate (87 %) relevau o puternică dorință de a contacta cu străinii („**să vorbesc cu oamenii de peste hotare**”, „**să merg în Anglia și să-l învăț pe tata câteva cuvinte engleze**”, „**să merg în țările unde se vorbește engleza**”). Aceste răspunsuri denotă ambiția, motivarea copiilor.

La vârsta școlară mică elevii sunt curioși, interesați și liberi de prejudecăți, menționează Zarate, G. [9]. Elevii claselor primare arată o conștientizare a beneficiilor de învățare a unei limbi străine și o dorință puternică de a comunica cu oamenii de altă cultură. Copiii, în general, sunt observatori ageri și sunt capabili să compare anumite momente din diver-

se culturi, dacă li se oferă o astfel de posibilitate.

Unul din avantajele studierii unei limbi străine este că, în afară de efectele lingvistice, sunt, de asemenea, valabile și efectele culturale. Considerăm că unul din obiectivele majore la începutul studierii unei limbi străine este formarea atitudinii pozitive față de cultura limbii studiate și față de cultura națională a altor etnii. Apelând la documentele Consiliului Europei, menționăm faptul că ei pledează pentru viziunea interculturală, căci aceasta din urmă duce la formarea unei sinteze de elemente culturale comune. În acest sens, școala, valorificând atare principii ca toleranța, respectul reciproc, egalitatea, va putea pune în relief diferențele culturale și valorile spirituale ale minorităților naționale, racordându-le la valorile generale ale comunității. Educația interculturală presupune, în primul rând, o integrare, care semnifică atât promovarea culturii clasei, școlii, comunității, cât și a experienței culturale a unui elev nou în experiența comună a clasei. În cazul când se știe că va veni un elev nou, profesorul ar putea pregăti ceilalți elevi, prezentându-le câteva date sumare despre acesta privind regiunea, limba, religia, cultura și să le dezvolte acestora atitudini interculturale care ar facilita primirea acestuia.

Astfel, școala este un spațiu al universalizării sociale. Când în cadrul instituțional intră un „al-

tul”, acesta este îndemnat să se realizeze standardelor deja existente, dar, în același moment, el are posibilitatea să-și promoveze și propriile valori, căci, după Rey, M. [8], intercultural înseamnă:

- recunoașterea diversității de reprezentări, a referințelor și a valorilor multiple;
- dialogul, schimbul și interacțiunile dintre diferitele reprezentări și referințe;
- dialogul și schimbul dintre persoanele și grupurile ale căror referințe sunt multiple;
- decentrarea și interogarea asupra referințelor egocentrice trebuie să se bazeze pe obiectivele reciprocității;
- relația dinamică dintre elementele culturale sau culturi, privite în ansamblu.

Cercetătorii Byram, M. și Doyé, P. [2] definesc competența interculturală ca o combinație de priceperi, atitudini și cunoștințe și le împartă în:

§ atitudini – elevul observă, adresează întrebări și este interesat de confesiunile și comportamentele altor oameni;

§ cunoștințe – elevul posedă cunoștințe despre diferite obiceiuri, tradiții etc.;

§ deprinderi de interpretare – elevul vizionează la televizor un obicei de un alt grup etnic și recunoaște diferențele și reușește să explice aceste diferențe culturale;

§ deprinderi de descoperire și interacțiune – elevul știe corect să adreseze întrebare pentru a obține informație despre altă persoană;

§ deprinderi de comparație – elevul știe cum să compare și să evalueze alte comportamente, confesiuni, obiceiuri, sensuri contradictorii cu ale sale proprii, descoperă și o înțelegere critică și analitică a culturii proprii, precum și ale altor culturi.

Cea mai binevenită contribuție a unui învățător modern este că el poate forma competența interculturală la elevii claselor primare numai atunci când formează o atitudine pozitivă față de cultura proprie și cea a altor etnii prin punerea la dispoziția elevilor a oportunităților pentru descoperirea informației inter-culturale și alcătuirea propriilor comparații. Priceperile sunt strâns legate cu deprinderile cognitive ce dau posibilitatea de a prelucra informația, raționamentul, gândirea creativă și evolutivă a elevului mic.

Ne punem întrebarea: *De ce dezvoltăm competența interculturală?* În procesul globalizării (utilizarea *internetului, muzicii pop, DVD, satelit, cablu TV* etc.) limba engleză este prezentă în viața de zi cu zi a multor elevi. Aptitudinea de a comunica, de a se exprima într-o limbă străină devine, mai mult ca niciodată, primordială. Sistemul nostru de învățământ are ca scop educarea și formarea unei personalități multilateral dezvoltate și creative, care va trebui să fie în stare să înfrunte provocările noului și neobișnuitului, prin garanția asigurării competențelor trainice în limba maternă și a celor complexe în

domeniul științelor socio-umane, reale, tehnologice, de educație artistică etc. Considerăm că, în același timp, este important pentru elevul ce face parte dintr-o generație o bună cunoaștere a limbilor (și nu a unei singure) străine.

Profesorul universitar, acad. A. Ciobanu [5] scrie că „...toleranța glotică este o primă condiție pentru o societate unde locuiesc reprezentanți ai diferitor etnii naționale. Pentru populația R. Moldova propagarea diversității culturale este un adevăr absolut”. Populația elevilor claselor primare din școlile și liceele mun. Bălți este „*multicoloră*” – întâlnim pe moldoveni (48, 54%), ucraineni (28, 90%), ruși (20, 22%), polonezi (0, 75%), beloruși (0, 57%), evrei (0, 56%), bulgari (0, 26%), romi (0,18%) etc. Din conversațiile private în școlile și liceele mun. Bălți am făcut o concluzie că elevii claselor primare doresc să afle despre alte culturi, despre obiceiurile și tradițiile diferitor etnii.

Bazându-se pe aceste rezultate, este vizibil că predarea unei limbi străine nu poate fi învățată ca una separată, ci ca una care îi familiarizează pe elevi cu alte culturi, alte credințe culturale, alte comportamente, alte tradiții și interese. Deci dezvoltarea competenței interculturale este văzută ca o parte mai completă a scopului care vizează dezvoltarea conștiinței metacognitive a elevilor care include cunoștințe și auto-conștiința educatului în procesul de

învățare devenind conștienți de identitatea lor lingvistică și culturală.

Cercetătorii Brewster, J., Ellis, G., Girard, D. [1] menționează că *conștiința interculturală* reprezintă un standard al dezvoltării conștiinței metacognitive și implicarea în dezvoltarea: *autoconștiinței* (analiză, comparare, contrastul diferențelor, la fel ca și asemănările din propria cultură a copilului și cele care sunt asociale cu limba străină), *conștiința culturală* (devenirea conștient de varietatea culturală prin destrămarea stereotipurilor negative și prejudecăților), *înțelegerea internațională și pacea mondială* (dezvoltarea toleranței, înțelegerea și acceptarea diferențelor, cooperare, comunicare și pace mondială), *curiozitatea, motivația și atitudinea pozitivă* (dezvoltarea curiozității și descoperirea diferențelor în relația cu obișnuințele vieții zilnice proprii a elevului sunt acceptate cunoștințele elevului despre umanitate și lume).

Dacă *interculturalitatea*, conform *Dicționarului Enciclopedic al Educației* poate fi definită ca o modalitate de apropiere a altei culturi și de interpretare a problemelor și situațiilor prin contactul grupurilor sau indivizilor aparținând unor culturi diferite, atunci *competența interculturală* constă în integrarea tuturor cunoștințelor, aptitudinilor, priceperilor și atitudinilor privind cultura celuilalt care să se regăsească într-un comportament intelectual,

capabil să rezolve diversele situații de natură socială interetnică [6; 7]. Toate aceste obiective corespund conceptului „*A învăța să trăim împreună*”, elaborat la Conferința Internațională organizată de UNESCO, în septembrie 2001. În acest proiect sunt stipulate cele patru trepte ale educației secolului al XXI-lea:

- *a învăța să înveți* – a ști să acumulezi pe parcursul întregii vieți cunoștințele și informațiile necesare;
- *a învăța să faci* – obținerea unor abilități profesionale, dar și a unor competențe necesare pentru adaptarea la condițiile schimbătoare ale lumii moderne;
- *a învăța să fii* – capacitatea de autoedificare a personalității în baza valorilor morale și sociale, capacitatea de a evalua propriile acțiuni și de a fi responsabil;
- *a învăța să trăiești cu alții* – comprehensiunea celuilalt din punctul de vedere al toleranței, pluralismului și al respectului, deci formarea unei competențe interculturale.

Profesorii limbii engleze pot contribui la realizarea acestor nobile scopuri prin pregătirea dezvoltării avansate în școala primară. Corbett, J. [4] consideră că aceasta se poate implementa prin: a) *folosirea „realiilor”* (engl. *reality*) – imagini care reprezintă cultura etniei date; b) lucrul cu *simbolurile culturale sau produsele etno-culturale* – insigne și steaguri, istorii și povești, monete și timbre care vorbesc despre cultura etnică;

c) promovarea *întâlnirilor reale sau virtuale* cu reprezentanții diferitelor grupuri etnice. Dimensiunea culturală în manualul de bază la limba engleză pentru clasele primare cuprinde texte care descriu mai mult viața culturală în SUA și Marea Britanică decât viața culturală în Moldova - în clasa a III-a sunt prezentate numai trei texte - „I live in Moldova”, „Welcome to Chișinău” și „A visit to Chișinău”; și în clasa a IV-a două texte - „A trip to Soroca” și „Andy’s town”. Considerăm că aspectele vieții culturale zi cu zi, elemente tradiționale naționale pot fi introduse la orele de limba engleză la așa teme ca - în clasa a III-a: “I am your friend”, “Houses, houses”, “More about me”; - în clasa a IV-a: “Let’s share impressions”, “Good friends”, “Andy’s Birthday par-Warming up:

- What’s your name? My.....
- What are you? I am a
- Who are you? I am a boy/ girl.
 - § I am a boy/ girl with....
 - § I am a boy/ girl living .
 - § I am a boy/ girl having.

Work in pairs:

Ask your classmates if -

- He/ she have friends?
- How many friends he/ she have?
- He/ she believe them?
- He/ she respect them?

Read the text and say why we should respect people:

We are two sisters. We live in Balti. We always go to our Grandparents who live far from our town. But we take the train and a bus and in four hours we are at them. When we enter the yard we run to give Grandma a big hug right before she invites us inside where fresh cookies

ty”, “Springtime”, “Happy mother’s day”.

Pentru dobândirea unor deprinderi și atitudini pentru înțelegerea, acceptarea, respectarea și cunoașterea marii culturi a lumii și a celei naționale considerăm important:

a) introducerea la orele de limba engleză a textelor adaptate ce țin de problema aprecierii și recunoașterii diversității culturale bazate pe valorile culturale: egalitate și toleranță, responsabilitate și curaj, respect și cooperare, compasiune și încredere, diversitate și speranță.

De exemplu, lucrând cu tema “Happy mother’s day” (cl. IV-a), noi am început lecția în modul care ne permite să discutăm cu elevii despre respectul și înțelegerea:

are waiting. Our Grandfather always stays in “Casa mare” (Moldovan big room) waiting for us to come to him. We like to talk to him. It is always magical. We sit for hours listening to his stories. He prefers talking about the war. His stories are amazing ones of bravery, courage, nobility, and grace. Sometimes his stories make us cry. I will remember his words he repeats all the time "Respect yourself, respect others, and above all respect what you believe."

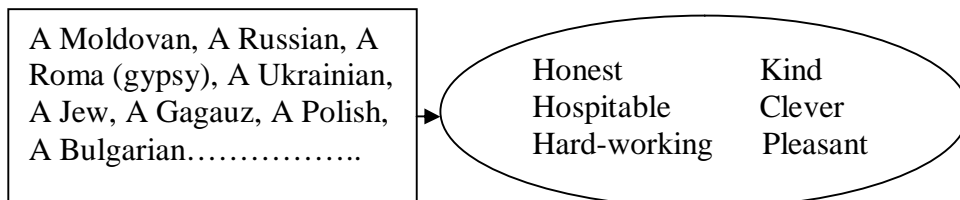
(Victoria, 10 years old, Balti, Moldova)

b) selectarea și adaptarea legendelor naționale (române, ruse, ucrainene, bulgare, armene, evreiești etc.) - “Stephan the Great’s oak-tree”, “The Doina has no end”, “Why the Hare has No Tail”(Georgian legend), „How the Dog and the Hen Became Domestic Animals”(Ukrainian legend), “Robin Hood and the Golden Arrow” (English legend) etc.

c) utilizarea jocurilor lingvistice și a activităților distractive care se desfășoară în grupuri mici sau perechi pentru comunicarea elevilor în limba străină, pentru dezvoltarea relațiilor interpersonale, respectarea și acceptarea părerilor altor elevi care aparțin diferitor grupuri culturale.

De exemplu, cu elevii claselor a III-a la tema “I am your friend”, am utilizat jocul “How do you see the other people?”

Divide into five groups. Every group chooses a person of different nationality. Try to say as many pleasant words as you can about him/her.

Cu elevii claselor a IV-a la tema “Let’s share impressions” am utilizat jocul asociativ “What do you associate this nation with?”, la tema “Good friends” – jocurile “Guess who? Guess what?” și “Find someone who...”, la care elevii au examinat stereotipurilor și prejudecăților sale despre oameni de diferite etnii, au facilitat cunoașterea și accep-

tarea reciprocă în grup și au redus barierele în comunicare în limba engleză.

Competența de comunicare lingvistică este competența care îi permite unei persoane să acționeze, utilizând cu precădere mijloacele lingvistice. Competențele constituie totalitatea cunoștințelor, abilităților, atitudinilor, deprinderilor, comportamentelor

și caracteristicilor elevilor care îi permit să înfăptuiască anumite acțiuni. În cazul nostru aceste acțiuni sunt: **recunoașterea altor culturi, cunoștințe despre celălalt, exprimarea liberă a părerilor și valorilor culturale, acceptarea altor culturi, abilitatea de a găsi în orice cultură ceva folositor și valoros pentru ei înșiși, înțelegerea altor culturi, abilitatea de a evita stereotipuri negative și prejudecăți când se vorbește despre**

valorile lor culturale, atitudinea pozitivă față de diferențele culturale. Comunicarea interculturală este unica care poate stimula curiozitatea elevilor față de celelalte culturi, îi determină să investigheze și nu să se mulțumească doar cu idei preconcepute moștenite.

BIBLIOGRAFIE

1. Brewster, J., Ellis, G., Girard, D., *The Primary English Teacher's Guide*, Penguin, 2002, p.42
2. Byram, M., Doyé, P., *Intercultural Competence and Foreign Language Learning in the Primary School*, in *The Teaching of Modern Foreign Languages in the Primary School*, Routledge edited by Driscoll, P., Frost, D., 1999, p.17
3. Conseil de l'Europe, *Intercultural learning for human rights*, Strasbourg, 1992
4. Corbett, J., *An Intercultural Approach to English Language Teaching*, Multilingual Matters, 2003, p.53
5. Ciobanu A., *Exigență lingvistică și toleranță glotică*, Analele Științifice ale USM, CEP USM, Chișinău, 2006, p.14-16
6. Pâslaru Vl., *Cu privire la conceptul de școală națională* // *Făclia*, 2 august 1991
7. Pâslaru Vl., *Principiul pozitiv al educației*. Editura CIVITAS, 2003
8. Rey, M. *L'education interculturelle et ses consequences pratiques sur l'enseignement*. – Strasbourg: Conseil de l'Europe, 1979.
9. Zarate, G., *Que peut apporter l'anthropologie culturelle à la description et l'interprétation d'une culture étrangère dans la classe de langue?* in *Culture and Language Learning*, Triangle N7, Didier, 1988, p.12

12 ianuarie, 2007